

Luonnonsuojelulain uudistus

Aika: perjantaina 26.2.2021, klo 9 – 16

Paikka: Teams

Osallistujat:

Riitta Rönn, pj.	Ympäristöministeriö, johdon tuki
Ilkka Heikkinen, varapj.	Ympäristöministeriö, luontoympäristöosasto
Markku Vickholm	Metsähallitus
Aleksi Lehikoinen	Luonnontieteellinen keskusmuseo
Eero Melantie	Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
Minna Mättö	Kuntaliitto
Anne Raunio	Suomen ympäristökeskus
Jari Salila	Oikeusministeriö
Vilppu Talvitie	Maa- ja metsätalousministeriö
Tapani Veistola	Suomen luonnonsuojeluliitto
Tiina Lovisa Solbär	Saamelaiskäräjät
Anna-Rosa Asikainen	Maa- ja metsätaloustuottajien keskusliitto
Raija-Leena Ojanen	WWF-Suomi
Heidi Lettojärvi	Energiateollisuus
Tiina Vuoristo	Metsäteollisuus ry
Aino Pietarinen	Ympäristöministeriö, ympäristönsuojeluosasto
Johanna Korpi, siht.	Ympäristöministeriö, luontoympäristöosasto
Pasi Kallio, siht.	Ympäristöministeriö, luontoympäristöosasto

Läsnä:

Kirsi Kostamo	Suomen ympäristökeskus
Aili Jukarainen	Suomen ympäristökeskus
Juha Nikander	Maamittauslaitos
Arja Halinen	Metsähallitus
Hanne Lohilahti	Ympäristöministeriö, luontoympäristöosasto
Janne Hesso	Ympäristöministeriö, luontoympäristöosasto
Esa Pynnönen	Ympäristöministeriö, luontoympäristöosasto
Pia Kärki	Ympäristöministeriö, luontoympäristöosasto

Asialista:

1. Kokouksen avaus, Riitta Rönn, YM

Puheenjohtaja avasi kokouksen. Kyseessä on aiemmasta poiketen koko päivän kokous. Käytiin tiiviisti läpi päivän asialista ja aikataulu.

Lisäksi puheenjohtaja kiitti viimeistä päivää töissä olevaa ja eläkkeelle jäävää ympäristöministeriön Ilkka Heikkistä luonnonsuojelun eteen tehdystä pitkästä ja arvokkaasta työstä. Työryhmän jäsenet yhtyivät kiitoksiin.

2. *Edellisen kokouksen pöytäkirja*

Hyväksyttiin edellisen kokouksen pöytäkirja.

3. *Vaikutusten arvioinnin työpaja, SYKE*

Hankkeen vaikutusten arvioinnin tueksi pidettiin projektiryhmän jäsenten työpaja keskeisistä pykäläehdotuksista. Jäsenet jaettiin kolmeen ryhmään, joista kukin keskusteli itsenäisesti ehdotuksista ja niiden vaikutuksista.

Työpajaa fasilitoi SYKE:stä Kirsi Kostamo ja Aili Jukarainen. Työpajan tuloksia käytiin tiiviisti läpi päivän lopuksi asialistan kohdan 8 mukaisesti.

4. *Pykäläluonnokset ja perustelut, Johanna Korpi ja Pasi Kallio, YM*

- a) Johanna Korpi esitteli Luonnonsuojelun tiedonhallintaa ja päätöksistä tiedottamista koskevan luvun 13 pykäläluonnokset.

Todettiin uudistuksen olevan tärkeä ja työn taustalla ollut alatyöryhmän esitystä pidettiin hyvänä pohjana jatkotyölle. Nostettiin esiin mm. kuntien asema ja sille ehdotettujen tehtävien vapaaehtoisuus. Osa jäsenistä koki, että kunnan ja/tai maakunnan osalta olisi tarvetta tiedonhallinnan velvoitteille, osa taas piti vapaaehtoisuutta hyvänä ratkaisuna. Lisäksi toivottiin tarkennusta kunnan luonnonsuojelutehtävää hoitavan viranomaisen määrittelyyn.

Keskustelussa toivottiin yleisesti täsmennystä pykäliin mm. tallentamisen, prosessikuvausten, rekisterinpitäjien ja tietojen laadun osalta. Lisäksi nostettiin esiin myös suhde muihin järjestelmiin, kuten metsätietojärjestelmään. Tiedon laadun osalta todettiin, että vain pieni osa on mahdollista käytännössä varmentaa viranomaisten toimesta.

Keskustelussa esiin nostettuja seikkoja pidettiin tarpeellisina ja pykäliä täsmennetään jatkotyössä. Todettiin myös, että luonnonsuojelun tietojärjestelmässä ei ole kyse kaikesta saatavilla olevasta luontotiedoista, vaan rajatummassa, luonnonsuojelulain piirissä syntyvistä ja talletettavista tiedoista. Luontotiedon hallinnan parantamista on syytä jatkaa myös muilla tavoin kuin lainsäädäntöä kehittämällä.

- b) Johanna Korpi ja Pasi Kallio esittelivät tiiviisti lukujen 2, 3, 4, 5, 7, 8, 10 perustelut ja keskustelu käytiin lukukohtaisesti.

2 LUKU

Keskustelussa nostettiin esiin kestävän käytön käsitteen suhde luonnonvaroihin liittyvään vakiintuneeseen tulkintaan. Nostettiin myös esiin kuntien ja luontopaneelin tehtävien määrittely ja niiden mahdollinen täsmennystarve. Osa jäsenistä kannatti kunnan ja luontopaneelin tehtävien määrittelyä, osa taas katsoi, että niitä tulee tarkentaa.

3 LUKU

Nostettiin esiin tarve seuranta koskevan pykälän täsmentämiselle, etenkin sen suhteesta muiden viranomaisten seurantavastuisiin. Sama todettiin alueellisen luonnon monimuotoisuuden toimeenpanosuunnitelman perusteluiden osalta. Suojelun läpileikkaavuutta pidettiin tärkeänä ja monimuotoisuusstrategia nähtiin tältä osin tärkeänä välineenä.

4 LUKU

Tähän lukuun ei kohdistunut juuri kommentteja, pääasiassa siksi, että pykälät ja perustelut vastaavat voimassa olevaa lakia, joka tuli voimaan 5.11.2020.

7 LUKU

Luontotyyppejä koskevan suojelun osalta keskusteluissa nostettiin esiin etenkin luontotyyppien suojelun uudet kategoriat ja niille esitetyt oikeusvaikutukset ja erityisesti ehdotettu huomioonottamisvelvollisuus. Osa jäsenistä ei pitänyt näitä ehdotuksia perusteltuina, kuten on tuotu esiin jo aiemmissa kokouksissa. Toisaalta osa jäsenistä kannatti edelleen ehdotuksia ja piti niitä erittäin tärkeinä. Perusteluilta toivottiin vielä täsmennystä ja huomioon ottamisvelvollisuuden osalta nostettiin esiin sen suhde maankäyttö- ja rakennuslain uusiin ehdotuksiin ja huomioon ottamiseen vaadittavan tietopohjan laajuus. Lisäksi todettiin, että poikkeuslupien suhde kompensaaion vaatii vielä täsmentämistä.

8 LUKU

Lajien osalta kalalajien siirtämistä kalastuslakiin pidettiin hyvänä, mutta kysyttiin, koskeeko tämä myös rapuja. Perusteluissa avattua tahallisuuden käsitettä pidettiin ongelmallisena ja nähtiin sen vaikutus mm. kesähakkuihin epäselvänä. Tältä osin sihteeristö totesi, että tahallisuuden määrittely pohjautuu EU:n luontodirektiivin tulkintaan ja asiaa koskevaan oikeuskäytäntöön. Osa jäsenistä vastusti ehdotettua huomioonottamisvelvollisuutta, minkä lisäksi velvollisuuden osalta nostettiin esiin mahdollinen korvausvelvollisuus. Tältä osin todettiin, että sen tarkoituksena ei ole toimia itsenäisenä lupaedlytyksenä tai sen esteenä, vaan ainoastaan täsmentää sovellettavan muun lainsäädännön lupaedlytyksiä. Siten sen osalta ei myöskään ole katsottu luonnonsuojelulain korvausten tulevan sovellettavaksi.

Lisäksi kiinnitettiin huomiota mm. eläimen itse rakentaman pesän määrittelyyn, eliölajin suojelusta poikkeamista koskeviin säännöksiin ja liito-oravia koskevan ennakkotietomenettelyn tarpeeseen. Sihteeristö totesi jälkimmäisen osalta, ettei yksittäistä lajia koskeva menettely ole tarkoituksenmukainen, etenkin ottaen huomion, että vastaava menettely on aiemmin luonnonsuojelulaista poistettu.

10 LUKU

Nostettiin esiin maisemasäännösten yhteys maankäyttö- ja rakennuslain sääntelyyn sekä luonnonmuistomerkkien menettelyyn liittyvä kysymys lakkauttamisen viranomaistahosta.

5. *Luonnonsuojelun lunastukset käytännön näkökulmasta, maanmittausinsinööri Juho Nikander, MML*
6. *Luonnonsuojelun toteuttaminen ja korvaukset, Johanna Korpi, YM*

Asiakohdat käsiteltiin yhdessä. Maanmittauslaitoksen Juho Nikander piti tiiviin esityksen luonnonsuojelulain lunastusmenettelyn pääkohdista ja Johanna Korpi (YM) esitteli lunastukseen, luonnonsuojelun toteuttamiseen ja korvauksiin liittyviä tilantietoja sekä sääntelyn ydinkohdat.

Keskustelussa todettiin, että luonnonsuojelulain lunastusmenettelyiden määrä on vuositasolla melko vähäinen, mutta tapauskohtaisesti kuitenkin maanomistajalle usein merkityksellinen. Lisäksi keskusteltiin korvauskynnyksen määrittelystä ja sen suhteesta muun lainsäädännön kynnyksiin. Käytännössä luonnonsuojelulakiin sisältyvän merkityksellisen haitan kynnyks on käytännössä muodostunut noin 2000 euron tasolle. Luontotyyppien ja lajien rajauspäätöksiä on tehty viime vuosina varsin vähän, ja asiat sovitaan usein vapaaehtoisin menettelyin. Todettiin myös, että luonnonsuojelulain 51 §:n mukaista lunastusmenettelyä ei ole toistaiseksi sovellettu kertaakaan, koska voimassa olevan lain mukaisia luonnonsuojeluohjelmia ei ole tehty.

Keskustelussa kiinnitettiin myös huomiota luonnonsuojelulain korvausvelvollisuuden suhteeseen muuhun ympäristölainsäädäntöön, koska esimerkiksi ympäristönsuojelulaki on muuttunut. Todettiin myös, että lunastusmenettelyt voivat kestää varsin pitkään. Lopuksi todettiin (OM), että lunastuslain uudistamisen aikataulusta ei ole tarkempaa tietoa.

7. Alatyöryhmän asettaminen

Projekti päätti asettaa metsästyksen ja lajisuojelun sääntelytarpeita osana luonnonsuojelulain uudistusta selvittävän alatyöryhmän, jonka toimikausi on 1.3.2021 – 30.4.2021. Puheenjohtajana toimii Mikko Kuusinen ympäristöministeriöstä. Asettamiskirjeluonnos on toimitettu jäsenille kokousaineiston mukana. Keskustelussa todettiin alatyöryhmän olevan pieni, mutta se kuulee laajasti sidosryhmiä.

8. Vaikutusten arvioinnin työpajan yhteenveto ja keskustelu, SYKE

SYKE:n Kirsi Kostamo kävi tiiviisti läpi aamupäivän työpajan tuloksia. Keskustelu oli työpajoissa vilkasta ja aineistoa koottiin erilliseen excel-taulukkoon, joka on jatkossa myös lainvalmistelun tukena. Keskustelua

vaikutuksista herättivät erityisesti luontotyyppien uudet suojelukategoriat ja huomioonottamisvelvollisuus sekä luonnonsuojelun tietojärjestelmä. Excel-taulukko on liitetty mukaan Tiimerin kokousaineistoon ja sitä voi täydentää 5.3.2021 asti.

9. Seuraava kokous

- a. 30.3.2021 koko päivän kokous
- b. lisäksi sovittiin uudesta kokouksesta 11.5.2021 (aamupäivä)

10. Muut asiat

Kokouksessa käytiin tiiviisti läpi lain vaikutusten arviointia koskevan prosessin päälinjat. Vaikutusten arviointia tehdään virkatyönä, mutta vuorovaikutteisesti eri tahoja hyödyntäen. Arviointi on kulkenut mukana prosessin alusta asti, ja lainsäädäntöhankkeen taustalla on useita kuulemistilaisuuksia sekä lukuisia selvityksiä. Nämä ovat tuottaneet arvokasta aineistoa hankkeen tueksi.

Luonnonsuojelulain valmistelun ja vaikutusten arvioinnin tietopohjan vahvistamiseksi on tehty yhteistyötä myös Suomen tiedeakatemian (Sofi – Science Advice Initiative of Finland) toteuttaman tiedenevoston kehittämishankkeen kanssa ja perustettu arviointityön tueksi tieteellinen tukiryhmä keväällä 2020. Ryhmä on pohtinut lainsäädännön muutosehdotusten vaikutuksia lakiluonnoksen ja virkatyönä tehdyn alustavan vaikutusten arvioinnin pohjalta. Tämän lisäksi tehdään tarvittavia teemakohtaisia lisäselvityksiä, kuten luontotyyppien suojelun taloudelliset vaikutukset. Korostettiin, että em. tieteellinen tukiryhmä ei toteuta lopullista vaikutusarviointia, vaan sen tehtävänä on tuottaa punnittuja näkemyksiä virkatyönä tehtävän vaikutusten arvioinnin tueksi. Näiden ohella myös tuleva lausuntokierros ja lainsäädännön arviointineuvoston lausunto tuottavat lisäaineistoa vaikutusten arviointiin, joka jatkuu koko prosessin ajan. Osa jäsenistä korosti vahvasti sitä, että ehdotusten taloudelliset vaikutukset tulee arvioida kattavasti.

11. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 16:00.